

המניה הפרטית שלו

יעל אפרתי בוחנת את הגבול בין מניה, ניצולת השואה, ובין **שי קדימי**, המגלם את דמותה בהצגת יחיד

לפני שמונה שנים, כשהיה בן 17, פגש שי קדימי באסתר. הוא הלך ברחוב ברמת גן בחברת כמה מחבריו והבחין בה במקרה - קשישה שחוחת גו, נושאת סלים כבדים שעצרה לרגע לנוח. היא הרימה את ראשה, ראתה אותו וביקשה עזרה. קדימי נעתר מיד, לקח מידיה את המשא וליווה אותה לביתה. בדרך הבחין במספר החקוק על זרועה ולשאלתה, מדוע בחור צעיר כל כך מתפנה לעזור לאשה מבוגרת זרה, השיב כי הוא מתעניין במלחמה ההיא. היא נעצרה במקומה, עיניה התמלאו דמעות

ובאותו רגע הבטיחה לספר לו את כל שהוא רוצה לדעת. החברות שנוקמה בין ניצולת השואה לנער הרגיש הולידה את "מניה", הצגת היחיד של קדימי, שבה הוא מעלה בכישרון מרשים עיבוד משלו לסיפורן של ארבע ניצולות שואה. ההצגה שהועלתה במהלך הקיץ בתיאטרון בית הספר בית צבי ברמת גן וקצרה שבחים, חזרה החודש לבמה והיא מוצגת בבית צבי מדי ערב עד 4.12.

קדימי, בוגר בית צבי, עוסק בשואה מאז ימי ילדותו. "מניה" אינו רק שם גיבורת ההצגה שלו. "העיסוק שלי בנושא הוא אובססיבי. במהלך שנים ארוכות רדפתי אחרי כל עדות, שמעתי כל קלטת ופגשתי כל ניצול שואה שהיה מוכן לדבר איתי", הוא מספר. "מצאתי את עצמי בוחן זרעות של אנשים מבוגרים בניסעות

באוטובוס או ברחוב. ביקשתי לפגוש את מבטם, רציתי לשמוע אותם, ללמוד את סיפורם ולנסות להבין איך שרדו את התופת ומה עבר עליהם מאז".

המפגש הראשון הקונקרטי עם הנושא זכור לו בבהירות רבה. הוא היה אז בכיתה ג' והמחנכת הביאה את חמותה ביום השואה, כדי שזו תספר לילדים את סיפורה. המפגש הזה, שבו שמע לראשונה על אושוויץ, היכה בו כבדק. מאז, הוא מסביר, השתנו חייו. שעות רבות בילה ב"יד ושם" בירושלים. הוא נבר בעדויות הניצולים, צפה בסרטים וקרא בבולמוס מתמשך כל ספר על הנושא. הארכיון הפרטי שלו כולל תמונות רבות וסיפורים אישיים שהפקידו בדיו ניצולים שפגש ורכש את אמונם.

בבית הספר התיכון שלו ידעו כולם שהוא שקוע לחלוטין בנושא. הוא הרצה בפני התלמידים, כתב וגם ניהל את טקסי יום השואה. הוריו, ילידי הארץ ממוצא מזרחי, גידלו אותו בבית מסורתי ופטריוטי כהגדרתו. הם כיבדו את דרכו, גם אם לא תמיד הבינו אותה, כמו גם את מערכת היחסים המיוחדת שפיתח עם אסתר, גיבורת הצגתו שנפטרה בינתיים. היא היתה אלמונה, ושני בניה הבוגרים לא התפנו - או לא יכלו, מסביר קדימי - להקשיב לסיפורה. הוא הגיע לביתה ובתוך זמן קצר הפך למין נכד קרוב - ביחד צפו בסרטים, בישלו, יצאו לקניות ("למדתי להכיר את חנויות הנעליים האורתופדיות באזור"), ובעיקר שוחחו.

אסתר נתנה בו אמון מלא, סיפרה לו פרטים שלא גילתה מעולם לאיש וחשפה בפניו את פרטי הזוועה שחוויתה, כולל תהליך הסלקציה של ד"ר מנגלה. קדימי הבין אז שהוא מוכרח לעשות משהו. "המניה הזאת - שלה ושלי - זעקה לביטוי, ואסתר נתנה לי גיבוי מלא".

שי קדימי: "מצאתי את עצמי בוחן זרעות של אנשים מבוגרים ברחוב. ביקשתי לפגוש את מבטם, רציתי לשמוע אותם, ללמוד את סיפורם ולנסות להבין איך שרדו את התופת"

עד שכתב את גירסתו הראשונה למחזה הביכורים שלו, הספיק קדימי לחוות בתוך חודשים ספורים סדרת אירועים אינטנסיביים. הוא נסע במסגרת תוכנית חילופי נוער לגרמניה, שאלה הוזמן עם תערוכות ציורים משלו. במהלך הביקור בגן של בית מטופח, פגש בסבה בן ה-85 של מרכזת משלחת הנוער מגרמניה שהיה בעברו קצין וורמכט, שהציג

בפני האורח הצעיר מישראל תצלומים מימיו אז במדים. בהמשך נסע קדימי עם כיתתו למסע לפולין, אבל את רצונו לבקר במחנה אושוויץ בירקנאו לא הצליח להגשים. קודח מחוס גבוה ורועד, הוא נשאר בפתח המחנה ולא הצליח לאזור כוחות ולצעוד פנימה. כשחזר לארץ המשך במסע הפרטי שלו. בין היתר פגש בניצולה נוספת, רות אליעז, שאת סיפורה החליט להפוך לציר המחזה ולשיאו הדרמטי.

לבמה הוא נכנס על רקע שיר נוגע ללב בפולנית. התפאורה מוקפדת עד אחרון הפרטים. חדר צנוע בגווני כהים שתריסיו מוגפים כמעט לגמרי. קדימי ראה הרבה חדרים כאלה ושם את פרטיהם - התצלומים הקטנים בשחור-לבן על הקיר, הכורסאות המהוהות, מפת השולחן הלבנה בעבודת יד מפעם, חפיסות התרופות על השידה, ערימת צעצועים מיתומת וקטר אחד בפניה. מניה פוסעת לתוך החדר בצעד מדוד. כפופה מעט, לבושה בהידור מתחייב. תסרוקתה הבהירה מוקפדת וסיכת המקטורן שלה נעוצה במקומה הקבוע על הדש. היא מתיישבת לאיטה, רגאה שכואב לה. גופה מייסר אותה והמחשבות טורפות את נפשה. לפני שהיא נפרדת מהעולם היא מבקשת לספר לטייפ שלה את כל הסיפור. "כבר הגיע הזמן", היא אומרת מבטא פולני בולט, "מותר להפסיק לשתוק".

אצבעותיה קשיחות, היא פוכרת אותן בעצבנות, מדברת, בוכה וממשיכה לספר איך הגיעו לבלוק, איך נולד התינוק ואיך גוע. קדימי, במשחק מרגש, נוגע בדקויות, מביים את עצמו בדייקנות ומשתדל לשמור על איפוק שמעצים את החוויה. מניה שלו הולכת ומתפרקת, קירות חדרה הם קברה ומילות הפרידה שלה שאובות מחלומות הביטויים המלווים אותה לילה לילה, מאז.

אחר כך, מאחורי הקלעים, הוא מוריד את הפאה, מסיר משהו משכבת האיפור הכבדה וגם את המשקפיים הגדולים. מניה נעלמת באחת. גם המבטא, גם מחוות הראש ותנועתן הקשה של האצבעות. השחקן הצעיר והצנום נראה סחוט מהמאמץ וההתרגשות. ניכר בו שהמעבר מהבמה למציאות קשה לו. הוא צריך קצת זמן ואחר כך ישמח להתראיין. הכי חשוב לו להמשיך לשחק, לגרום לקהל להתרגש כל ערב מחדש וכמובן להפגיש אותו עם מניה שלו.

ההצגה "מניה" מוצגת במהלך השבוע בבית צבי. ראו פרינג', אולם שרגא פרידמן

במה	
מדריך תיאטרון	88
מדריך בידור	92
מדריך מחול	92